

Psychologie adolescentů (PSY 143) – PS2008

Základní charakteristika:

Je určen zájemcům o hlubší pochopení psychiky adolescentů – kombinuje se v něm teoretický výklad témat, která souvisejí s obdobím adolescence a diskuse nad konkrétními problémy adolescentů (s využitím struktury Bálintovských skupin). V tomto smyslu je založen na maximální aktivitě zúčastněných.

Vyučuje:

prof. PhDr. Petr Macek, CSc., tel: 54148484949, macek@fss.muni.cz

Mgr. Michaela Širůčková, safarova@fss.muni.cz

Institut výzkumu dětí, mládeže a rodiny a Katedra psychologie,
FSS MU, Joštova 10, 602 00 Brno

Rozvrh:

Výuka probíhá vždy v **lichých** týdnech ve čtyřhodinových blocích, ve čtvrtek od 16. – 19.30 (s přestávkou 17.40 – 18.00), Joštova 10, posl. č. 23

Typ programu a podmínky pro získání kreditů:

Volitelný program pro posluchače bakalářského studia psychologie na FSS (3 kredity B) FSS. Podmínkou pro získání kreditů je:

- aktivní účast na výuce (nutná účast na pěti čtyřhodinových blocích)
- úspěch v znalostním písemném testu (65% správných odpovědí)
- přijatá seminární práce na vybrané adolescentní téma. Témata a další požadavky budou upřesněny.

Témata výkladu:

Základní studijní literatura je publikace Macek, P. (2003). Adolescence. 2., upravené vydání. Praha: Portál. Možné je využít i vydání první (Macek, 1999).

25. září 2008 (Petr Macek)

1 Co je charakteristické pro adolescenci. Vymezení období, historický a kulturní pohled. Empirické výzkumy, vliv společenských změn.

9. října 2008 (Petr Macek)

2. Adolescence jako proces sebeutváření a seberozvoje. Problematika sebepojetí a sebehodnocení (včetně některých poruch sebeobrazu), proces utváření identity

23. října 2008 (Michaela Širůčková)

Vztahová síť adolescentů

V semináři se zaměříme na systémy vztahů a vztahové sítě v adolescenci (rodina, vrstevníci, romantičtí partneři, důležití dospělí a instituce). Pozornost budeme věnovat následujícím tématům: vztahy s rodiči a v rodině jako inkubátor vztahů v dalším životě, citová vazba v dalším životě, role rodičovské výchovy v adolescenci. V oblasti vztahů s vrstevníky se zaměříme na kontext prožívání jedince (attachment, sociální opora) a na kontext skupiny (sociální vliv, sociální akceptace, sociální odmítání, role ve skupině). Na základě kazuistik budeme sledovat vývoj a proměny těchto vztahů v průběhu dospívání.

Literatura:

Macek, P., Štefánková, Z. (2006). Vztahy s rodiči a jejich souvislosti s citovou vazbou. In: Macek, P., Lacinová, L. Vztahy v dospívání, Brno : Nakladatelství Barrister & Principal.
Širůček, J., Širůčková, M. (2006). *Vývoj a zkoumání vrstevnických vztahů*. In: Macek, P., Lacinová, L. Vztahy v dospívání, Brno : Nakladatelství Barrister & Principal.

6. 11. 2008 (Petr Macek)

Vztahy s rodiči

20. 11. 2008 (Michaela Širůčková)

Rizikové chování v adolescenci

V semináři se budeme věnovat konceptu rizikového chování v adolescenci. Zaměříme se na funkci rizikového chování ve vývoji v adolescenci, typické formy rizikového chování, možnosti jeho zjišťování. Popíšeme etiologii rizikového chování v adolescenci a empirická zjištění. Probereme možnosti prevence a včasné intervence. V praktické části semináře vytvoříme mapu rizikových a protektivních faktorů, které se podílí na rozvoji rizikového chování.

Literatura:

Jessor, R., Donovan, J. E., Costa, F. M. (1991). Beyond Adolescence. Problem Behavior and Young Adult Development. Cambridge University Press.

4. 12. 2008 (Petr Macek)

Mezi adolescencí a dospělostí (emerging adulthood)

Esej na téma z oblasti psychologie adolescence:

Vypracujte esej, ve které na základě studia odborné literatury a využití alespoň dvou empirických studií, kriticky zpracujete jedno z témat z oblasti psychologie adolescence (např. sebepojetí, identita, rizikové chování, vztahy s vrstevníky, rodiči, ...). Empirické studie budete čerpat z elektronických databází např. EBSCO, JSTOR, OVID atd. nebo využijete česká a slovenská odborná (recenzovaná) periodika.

Hodnotí se: tvořivé zpracování tématu, vzhled do problematiky, interpretace a kritické zhodnocení problému, práce s literaturou (rozsah a využití domácích i zahraničních pramenů) a formální zpracování (stylistika, gramatika, citace).

Rozsah práce: cca 8 - 9 tis. znaků včetně mezer.

Termín odevzdání: 14. 12. 2008

Literatura:

Macek, P. (2003). *Adolescence. 2.*, upravené vydání. Praha: Portál

Macek, P. (199). *Adolescence: Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících.*
Praha: Portál.

Macek, P., Lacinová, S. (2006). *Vztahy v dospívání*

Coleman, J. C., Hendry, L. (1999). *The nature of adolescence.* London: Routledge.

Alsaker, F., Flammer, A.(Eds).(1999). *European and American adolescents in the 1990s.*
London: Lawrence Erlbaum.

Wynn, J., White, B. (1997). *Rethinking youth.* London: Sage.

Hurrelman, K. (1994). *International Handbook of Adolescence.* Westport: Greenwood Press.

Matoušek, O. (1997). *Dospívání chlapců v Čechách a na Moravě.* Praha: Portál.

Matoušek, O., Kroftová, A. (1998). *Mládež a delikvence.* Praha: Portál.

Heaven, P. C. L. (1994). *Contemporary adolescence. A social Psychological Approach.*
Melbourne: MacMillan Education.

Marcia, J. (1967). Ego identity status: Relationship to change in self-esteem, "general maladjustment", and authoritarianism. *Journal of Personality*, 35, str. 118-133.

Marcia, J. (1980). Identity in Adolescence. In: J. Adelson (Ed.), *Handbook of adolescent psychology*, New York: Willey. str. 159-187.

Sak, P. (2000). *Proměny české mládeže.* Praha: Petrklíč